

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 3 ΙΟΥΛΙΟΥ 2002
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η πρώτη λέξη του τίτλου της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου του 1948 εκφράζει την πιο υψηλή ίσως επιδίωξή της : τα δικαιώματα που "προκηρύσσει" ισχύουν για όλους τους ανθρώπους, ανεξαρτήτως τόπου, φύλου, έθνους, φυλής, πολιτισμού, πολιτικού καθεστώτος ή οποιασδήποτε άλλης διαφοροποίησης. Η οικουμενικότητα αποτελεί θεμελιακό στοιχείο της έννοιας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, όπως άλλωστε και η αναφορά στον "άνθρωπο" το δηλώνει.

Η οικουμενικότητά τους όμως έχει αμφισβητηθεί, στο όνομα των πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων και των ιδεολογικών, θρησκευτικών ή άλλων διαφορών μεταξύ ανθρωπίνων κοινωνιών και ομάδων (...). Μολονότι παλαιά, η διαμάχη αυτή είναι χαρακτηριστική των προβλημάτων και των προοπτικών του σημερινού κόσμου, ενός κόσμου όπου η τεχνολογική, οικονομική, αλλά και πολιτιστική ολοκλήρωση -η λεγόμενη "παγκοσμιοποίηση"- συνυπάρχει με την πολιτισμική ποικιλία, ίσως μάλιστα τη στηρίζει και την ενισχύει.

Το πρόβλημα μοιάζει με το συμβολικό εκείνο φίδι που δαγκώνει την ουρά του. Ένα από τα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου είναι και ο σεβασμός των πολιτισμικών (και άλλων) ιδιαιτεροτήτων. Ο κάθε άνθρωπος (και η κάθε κοινωνία) απαιτεί να σέβονται οι άλλοι τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητές του.

Ανακύπτει λοιπόν από την πρώτη στιγμή το ερώτημα αν, τότε και σε ποιο βαθμό η απαίτηση σεβασμού των πολιτισμικών διαφοροποιήσεων, ως ανθρώπινο δικαίωμα, υπερισχύει έναντι των λοιπών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

(...) Κύριο θεμέλιο της οικουμενικότητας είναι η διαπίστωση ότι σε κάθε μεγάλο πολιτισμό, κάθε θρησκεία και κάθε ιστορική παράδοση βρίσκει κανείς, με διαφορετικούς τρόπους και σε διάφορα πλαίσια, επιβεβαιώσεις της αξιοπρέπειας του ανθρώπου και της αξίας της ανθρωπίνης ζωής και προσωπικότητας. Επιλέγοντας ανάμεσα στα ποικίλα και συχνά αντιφατικά στοιχεία που περιέχουν οι πολιτισμοί, μπορεί κανείς να οικοδομήσει συστήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων με επουσιώδεις κατά βάση διαφορές στο ακριβές περιεχόμενο και στη μορφή τους. Παλαιότεροι και σύγχρονοι θρησκευτικοί και πολιτικοί ηγέτες σε μη ευρωπαϊκές κοινωνίες το έχουν κάνει με επιτυχία.

(...) Τόσο η οικουμενικότητα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όσο και η αμφισβήτησή της έχουν καίρια πολιτική διάσταση. Τα δικαιώματα του ανθρώπου αναφέρονται κατά κύριο λόγο στη σχέση του πολίτη με το κράτος ή ευρύτερα του ατόμου με το κοινωνικό σύνολο. Τα θέματα αυτά αποτελούν την πεμπτουςία της πολιτικής. (...) Παρά τις όποιες, θεμιτές κατ' αρχήν, θεωρητικές αμφισβητήσεις, οι περιορισμοί στα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως αυτά καταγράφονται στα διεθνή κείμενα, έχουν αποδειχθεί κατά γενικό σχεδόν κανόνα εκ του πονηρού, έχουν οδηγήσει στην πραγματικότητα, και άσχετα από τις όποιες προθέσεις, σε αυταρχικές, ανελεύθερες καταστάσεις.

Ιδιαίτερα δύσκολη είναι η αντιμετώπιση των προβλημάτων που θέτουν οι παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων για θρησκευτικούς λόγους. Το ζήτημα

ανακύπτει τόσο στο εσωτερικό δίκαιο, σε σχέση με θρησκευτικές ομάδες, όσο και σε διεθνές επίπεδο, ως προς κράτη, όπου η κρατούσα θρησκεία κατέχει την πολιτική εξουσία. Η καταπίεση των γυναικών και οι διακρίσεις εναντίον τους είναι το προφανέστερο παράδειγμα. Εξάλλου η ιστορική διάσταση βοηθάει στην αντιμετώπιση του προβλήματος. Έχουν υπάρξει στην ιστορία όλων των κοινωνιών συστήματα βαθύτατης ανισότητας μεταξύ ανθρώπων - και η ευρωπαϊκή παράδοση π.χ. έχει ιστορία κοινωνικών, νομικών και πολιτικών διακρίσεων εναντίον των γυναικών. (...)

Ίσως το χρησιμότερο συμπέρασμα μιας σύντομης διερεύνησης ενός τόσο μεγάλου θέματος να είναι η ανάγκη κατανόησης και σεβασμού των πολιτισμικών διαφοροποιήσεων, ακόμη και όταν – ιδιαίτερα όταν – τις αρνούμαστε και τις καταδικάζουμε. Μόνο σε μια τέτοια αντίληψη μπορεί να στηριχθεί η οικουμενικότητα της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

(Από άρθρο του Αργύρη Α. Φατούρου στον ημερήσιο τύπο)

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας μια περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε με 100-120 λέξεις.

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε 70-80 λέξεις το νόημα του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου: **"Τα δικαιώματα του ανθρώπου αναφέρονται κατά κύριο λόγο στη σχέση του πολίτη με το κράτος ή ευρύτερα του ατόμου με το κοινωνικό σύνολο".**

Μονάδες 10

B2. **"Ιδιαίτερα δύσκολη είναι ... διακρίσεων εναντίον των γυναικών"**: Να προσδιορίσετε τον τρόπο πειθούς και, αναφέροντας συγκεκριμένες φράσεις του κειμένου, να αναγνωρίσετε τα μέσα πειθούς που χρησιμοποιεί ο αρθρογράφος στην παραπάνω παράγραφο.

Μονάδες 5

B3. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις της τέταρτης παραγράφου του κειμένου: **κύριο, αντιφατικά, περιέχουν, να οικοδομήσει, επουσιώδεις.**

ΑΡΧΗ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

Γ' ΤΑΞΗ

Μονάδες 5

ΤΕΛΟΣ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

B4. Να γράψετε δύο σημεία του κειμένου στα οποία ο συγγραφέας κάνει μεταφορική χρήση της γλώσσας.

Μονάδες 5

Γ. Το σχολικό σας περιοδικό ετοιμάζει ένα αφιέρωμα με αφορμή την επέτειο της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Για το αφιέρωμα αυτό να συντάξετε ένα άρθρο στο οποίο να διατυπώσετε τις απόψεις σας σχετικά με τις αιτίες που οδηγούν σε παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς και τις επιπτώσεις που αυτές επιφέρουν στη ζωή ατόμων και κοινωνικών ομάδων. (500-600 λέξεις)

Μονάδες 50

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα να μην τα αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

- 6.** Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ